

УДК 35.07

З. Я. Павлишин,
 здобувач, Львівський регіональний інститут державного управління
 Національної академії державного управління при Президентові України,
 керівник інформаційного агентства "Медіастар" —
 директор ТОВ "Холдинг "МедіаСтар", м. Львів
 DOI: 10.32702/2306-6814.2018.24.119

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Z. Pavlyshyn,
 the applicant of Lviv Regional Institute of Public Administration of the National Academy
 of Public Administration under the President of Ukraine, head of the Information Agency "Mediastar" —
 Director of Holding "Mediastar", Lviv

E-GOVERNMENT AS AN INSTRUMENT FOR MODERNIZING PUBLIC ADMINISTRATION

Статтю присвячено необхідності удосконалення апарату державного управління шляхом залучення новітніх технологій. На теперішній час відбувається інтенсивне впровадження електронного урядування в державний апарат країни, що дозволяє ефективніше провадити управління. Головною особливістю такої форми правління можна назвати залучення великої кількості новітніх комп'ютерних програм, які дають змогу кожній державній інституції отримувати, зберігати та обробляти необхідний обсяг інформації. Кожна галузь правління як загальної влади, так і органи місцевого самоврядування мають доступ до тієї інформації, яка необхідна саме їм. Систематизація і певна фільтрація даних дозволить оптимізувати роботи кожної ланки уряду. Ефективне використання інноваційних комп'ютерних технологій, що є формою державного управління понятійно відображаються у створенні електронного уряду.

The article deals to the need to improve the state administration apparatus through the use of the latest technologies.

The intensive development of advanced technologies and global computerization, which began at the end of the last century, become an encouragement to new discoveries and developments. The most important of these achievements can be confidently called the development of the Internet.

The concept of e-government is defined as a form of public administration, which is based on the effective use of innovative computer technologies.

The introduction of this model of functioning of the state government has several basic functions:

- **To improve communication between government and society;**
- **The desire to bring the government to a more transparent level and control the work of the state apparatus;**
- **Optimizing the work of the government and enabling every citizen to receive the necessary service and information.**

The introduction of electronic technologies opens up new opportunities for the government to:

- **Improvement communication between government and society;**
- **Work openness of the state administration;**
- **Saving of financial and time resources for operations;**
- **Development of science;**
- **Development of the state economy;**
- **Permanent access to government work will reduce corruption;**
- **To provide the development of e-democracy;**
- **Constant work of the government. The electronic government works 24 hours per day;**
- **Social equality and impartiality in the provision of services;**
- **Protection of personal data.**

Despite the large number of advantages and opening up new opportunities for the work of the state administration, the main problem is the realization of the reform of the ordinary government in e-government. The reason is in that the first preparatory stages are needed a large amount of budget money

on the purchase of the necessary technologies and programs, to conduct training among public servants and to enable citizens to receive the necessary knowledge free of charge.

That is, in order to increase the budget of the country in the future, it is necessary to remove a large sum for technical maintenance of e-government.

In addition to the financial difficulties that arise at the stage of implementing changes in the state apparatus, is the organization of executive bodies that will be responsible for the modernization of power.

In nowadays, the intensive implementation of e-government in the state apparatus of the country is taking place.

An important aspect and step in the introduction of electronic innovators is the creation of the State Agency for e-Governance in Ukraine. The October 2014, the Cabinet of Ministers approved the main provisions of the activities of this committee. In 2016, some changes were made to his work.

The Cabinet of Ministers of Ukraine approved the Concept of e-Government Development in Ukraine, which will define the main goals, priority directions and development measures up to 2020. The order was adopted by the Government at a meeting on September 20, 2017.

Thanks to use of the modern technologies and the mastering of the latest programming, the use of the latest blockading technology has been implemented, with the help of which from September 2017 the system of state electronic trading of arrested property CETAM is already operating electronically.

According to the project of this concept of e-governance, the Register of Property Rights and the State Service of Ukraine's Land Registry and Cadastre are undergoing modernization.

In the main project of the Concept of the development of e-government, three main directions can be singled out with the use of the latest technologies:

- Service industry;*
- Executive power;*
- E-government management bodies.*

Analyzing the main principles and objectives of involving government in the work of such instruments as e-government, one can conclude that the change of the work of the state authority into an electronic format will enable the cooperation of the citizen and the authorities to a new level. Ukraine is already making first steps towards optimizing and modernizing the government. Due to this, every citizen of the country will be able to receive true and up-to-date information about the activity of the authorities, its transparency and expediency of using the budget. Thanks to e-government, the development of small and medium-sized businesses will enter a new international level. Simplification of the system of obtaining documents and permits to create a private business that will surely contribute to raising the level of the economy and improving the lives of the population. The first stages of the modernization of state power already have a positive effect and great influence on the prompt and efficient reception and processing of the necessary information, speeding up the processing of such important documents as visas, passports, diplomas, letters, patents, passports, medical cards, driving licenses and other document.

With the development of e-democracy, processes like elections are becoming a transparent and honest event, which strengthens and increases the level of public confidence in officials.

Ключові слова: ІТ, електронні технології, інформаційні технології, механізм державного управління, електронний уряд, інформаційне суспільство, електронні послуги, державна політика, інформаційні технології, держава, державне управління, врядування, державна політика, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, інформація, механізми державного регулювання, електронна демократія, державна служба, правове регулювання, державна регіональна політика, інформаційні технології, традиційний уряд.

Key words: IT, E-technology, information technology, government regulation mechanisms, E-government, information society, e-services, public policy, information technology, nation, state government, governance, public policy, public authorities, local governments, information, the mechanism of public administration, e-democracy, civil service, legal regulation, state regional policy, information technology, traditional government.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток держави в цілому неможливий без залучення новітніх технологій та оновлення апарату державного управління. Світовий досвід показує наскільки ефективно використання електронних систем та технологій для оптимізації роботи державної влади. Такі інновації дають змогу економії часу для аналізу, пошуку та обробку документації, а також спрощують систему передачі платежів і їх контролю.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематикою залучення електронних технологій в державний апарат уряду займалися такі відомі політичні

та наукові діячі: О. Баранова, Д. Ляпіна, А. Асанова, В. Пархоменко, Н. Баранов, М. Васильєва, М. Демкова, О. Радченко, А. Ткаченко, В. Іщенко, Л. Левченко та інші. Розглядаючи основні методи та заходи впровадження роботи електронного уряду і аналізуючи його ефективність, можна зробити висновки, що такі інновації мають великий вплив на зміну і якість надання послуг державними працівниками. Саме такі висновки є причиною того, що багато політичних та наукових діячів розглянули дане питання достатньо детально та є причинниками використання електронного урядування. Серед таких політичних діячів можна виділити О. Риженко Д. Дубілет, О. Вискуб, Я. Мерило, Д. Шимків, М. Нефьодов, В. Гройсман,

В. Фльонц, Т. Александронець та інші. Тема електронного урядування вже достатньо давно вивчена багатьма світовими науковцями. Ідею електронного урядування вивчали такі вчені: М. Кастельс, О. Тоффлер, Д. Белл, Т. Стоунер, М. Порат, Є. Масуде, Р. Абрис, Б. Гіпсон, Дж. Ван Дайк, Дж. Небінгер, К. Боулдінг, М. Боунс, С. Зурідіс, С. Кліфт, С. Бурас, Н. Катріс, П. Норіс та ін.

МЕТА СТАТТІ

Розглянути та аналізувати питання електронного урядування для покращення та автоматизації роботи державного уряду. Сформулювати основні недоліки та переваги електронного урядування. Аналізувати методи та програми, які використовуються державним урядом для реалізації та переходу країни на електронний формат.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інтенсивний розвиток новітніх технологій та глобальна комп'ютеризація, яка почалася у кінці минулого століття дали поштовх для нових відкриттів та розробок. Найважливішою з таких здобутків можна з впевненістю назвати розробку Інтернет мережі. Особливість Інтернету в тому, що вона складається з великої кількості мереж, сполучених спеціальними кабелями, оптичними та бездротовими технологіями. Це дає змогу не тільки спілкуватися, не виходячи з дому, а й отримувати будь-яку необхідну інформацію, зберігати великий об'єм даних та оперативно їх обробляти. Завдяки розвитку Інтернету населенню доступна велика кількість послуг, яка заощаджує час і витрати.

Поняття електронного уряду визначається як форма державного управління, в основі якої є ефективне використання інноваційних комп'ютерних технологій.

На думку В. Дрожжинова, "електронний уряд — це використання віртуального простору для вдосконалення моделей надання послуг та підвищення ефективності функціонування органів влади та державних установ" [1].

О. Баранов вважає, що електронний уряд — це уряд, в якому вся сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх зв'язків і процесів підтримується й забезпечується відповідними ІКТ. Необхідною умовою переходу до електронного уряду є широка інформатизація всіх процесів у звичайній діяльності міністерств, відомств, місцевих органів виконавчої влади, причому як внутрішніх, так і зовнішніх [2].

М. Вершинін визначив, що електронний уряд — система інтерактивної взаємодії держави і громадян за допомогою інтернету, нова модель державного управління, яка перебудовує традиційні відносини громадян і владних структур [3].

Впровадження даної моделі функціонування державного уряду має декілька основних функцій:

- Поліпшення зв'язку між урядом і суспільством;
- Бажання вивести роботу уряду на більш прозорий рівень і контроль роботи державного апарату;
- Прискорення та оптимізація роботи влади та надання можливості кожному громадянину отримувати необхідну послугу та інформацію.

Головною особливістю такої форми правління можна назвати залучення великої кількості новітньої комп'ютерної програм, які дають змогу кожній державній інституції отримувати, зберігати та обробляти необхідний обсяг інформації. Кожна галузь правління, як загальної влади, так і органи місцевого самоврядування мають доступ до тої інформації, як необхідна саме їм. Систематизація і певна фільтрація даних дозволить оптимізувати роботу кожної ланки уряду.

Відрізняють такі види електронного уряду залежно від основної галузі використання комп'ютерних технологій:

1. "Зворотній зв'язок уряду з громадськістю" (Government 2 Citizens, G2C) Завдяки такій програмі кожен громадянин зможе отримувати інформацію, заповнювати необхідні документи дома, не витрачаючи свій час і гроші. Завдяки цьому державі не треба виділяти гроші з бюджету на обробку і отримання даних.

2. "Функціонування уряду зі службовцями" ((Government to employees, G2E) Використання даної системи дозволить удосконалити внутрішній зв'язок між працівниками державного апарату. Також це дозволить оптимізувати передачу інформацію від уряду до органів місцевого самоврядування.

3. "Співпраця уряду і бізнесу" (Government 2 Business, G2B) Дозволить автоматизувати виплату податків, проведення тендерів, державних закупівель. На прикладі влади Швеції, яка після залучення електронних технологій заощадила близько 50% на витрати від державних закупівель, можна зробити висновки про ефективність такого способу співпраці;

4. "Функціонування уряду в цілому" (Government 2 Government, G2G) Автоматизація роботи уряду і передачі інформації.

Аналізуючи світовий досвід у реформуванні державного апарату можна зробити висновки, що впровадження електронної форми управління сприяє не тільки модернізації державного апарату, а і налагодження співпраці між урядом та суспільством. Нижче приведені основні принципи залучення електронних технологій:

— Оптимізація отримання та обробки інформації між органами влади. Систематизація отриманої інформації і коректне розподілення відповідної документації.

— Надати можливість фізичним та юридичним особам отримувати всі необхідні послуги у найбільш зручному для них форматі не витрачаючи на це зайвого часу.

— Освоєння галузі електронного ринку та надання послуг для збільшення ефективності проведення державних тендерів та закупівель. Надання нових можливостей для експорту і просування товарів власного виробництва.

— Розвиток електронної демократії, яка забезпечить прозорість та відкритість роботи уряду. Це дасть змогу налагодженню співпраці уряду та громадян, контроль та слідування за якістю роботи державного уряду, розширення можливостей як для фізичних, так і для юридичних осіб.

— Удосконалення систем соціального забезпечення, охорони здоров'я та прав громадян, отримання якісної освіти та захисту особистих прав кожного громадянина. Це дасть можливість покращити рівень життя населення.

— Впровадження електронного голосування.

— Покращення систем судочинства, реформуючи їх в електронний формат.

Впровадження електронних технологій підтримки державного апарату відкривають нові можливості роботи уряду:

- систематизація та обробка великого обсягу даних в єдину систему;
- відкритість роботи державної адміністрації;
- заощадження фінансових та часових ресурсів на проведення операцій;
- заохочення розвитку науки;
- заохочення розвитку державної економіки;
- постійний доступ до роботи влади зменшить рівень корупції;
- забезпечення розвитку електронної демократії;

- безперервна робота уряду. Електронний уряд працює 24 години на добу;
- соціальна рівність і неупередженість у наданні послуг;
- забезпечення приватності та захисту особистих даних.

Особливо важливим у розвитку демократичної держави є запровадження електронної демократії.

"Е-демократія складається з усіх електронних засобів комунікацій, що дають змогу/уможливають для громадян докладання зусиль для того, щоб керівники/політики були відповідальними за свої дії у сфері публічного життя. Залежно від аспектів демократії, що просуються, е-демократія може використовувати різні технології для:

- 1) підвищення транспарентності політичного процесу;
- 2) посилення прямого залучення і участі громадян;
- 3) удосконалення якості формування думки-позиції шляхом відкриття нового простору для інформації і обговорення" [4].

Не зважаючи на велику кількість переваг та відкриття нових можливостей для роботи державної адміністрації, основною проблематикою виступає саме реалізація реформування звичайного уряду в е-уряд. Це пов'язане з тим, що вже на перших підготовчих етапах необхідно витратити велику суму бюджетних грошей на закупівлю необхідних технологій та програм, провести навчання серед державних працівників та дати можливість громадянам отримати безкоштовно необхідні знання. Тобто для того, щоб у майбутньому збільшити бюджет країни, необхідно вилучити велику суму для технічного забезпечення електронного урядування.

Окрім фінансових перепон, які виникають на етапі реалізації змін у державному апараті, є організація виконавчих органів, які будуть відповідати за модернізацію влади.

Олег Левченко розповів про своє бачення перепон на шляху до діджиталізації української держави. І на його думку, фінансування — тільки на третьому місці. Бо є питання інертності законодавців, які формують загальну базу для України. І там основне питання, яким задаються зацікавлені, дещо інше — хто буде головний. А ідея якраз не в цьому, а в гармонізації, і формування всього у вигляді єдиної системи.

Важливою є позиція ключового інженера, який не володітиме системою, не даватиме на неї гроші, а буде визначати, узгоджуючи з галузевими сферами, майбутнє розвитку системи. Частково зараз функцію такого "інженера" виконує Держагентство, але певних повноважень і статусу немає. Є боротьба за бюджети і донорські кошти, але основним мало би бути те, хто визначає речі, пов'язані з формуванням системи розвитку інфраструктури, — уточнив Левченко. [5]

Процес запровадження електронного урядування можна розділити на п'ять основних етапів:

1. Розробка та створення спеціальних державних сайтів, які підпорядковуються різним міністерствам та державним інституціям. На таких інтернет-ресурсах повинна знаходитись вичерпна та доступна інформація про діяльність певного відомства та перелік послуг, які вони надають.

2. Організація онлайн чату державних службовців і громадян. Таким чином кожен за допомогою електронного листування зможе отримати потрібну йому інформацію. Також на сайтах розміщується нова інформація та можливі зміни у діяльності даного підрозділу.

3. Третім етапом являється розробка можливості здійснення різних платежів, заповнення документації, отримання різних документів. Такі послуги повинні надавати не тільки центральні органи, а і місцеві та районні служби.

4. На четвертому етапі необхідно об'єднати всі окремі портали у велику регіональну мережу. Це дасть змогу громадянам оформлювати міжнародні документи без необхідної присутності у центральних службах.

5. На п'ятому етапі відбувається так би мовити повне удосконалення та систематизація електронної системи державного уряду. Необхідно об'єднати всі окремі регіональні та галузеві підрозділи з урахуванням єдиних стандартів у наданні послуг та можливості звернення як фізичних, так і юридичних осіб.

На думку відомих вітчизняних науковців П.С. Клімушина та А.О. Серенка, авторів монографії "Електронне урядування в інформаційному суспільстві", нині українське суспільство перебуває у процесі переходу до третього етапу. Серед основних перешкод, що стоять на шляху більш активного руху від одного етапу до іншого вони називають, зокрема:

- невідповідність законодавства й стандартів нашої держави міжнародним нормам у сфері ІКТ та інформаційної безпеки, що є причиною фактичної самоізоляції України від міжнародного інформаційного співтовариства;

- несумісність інформаційних систем різних відомств і організацій, що призводить до дублювання робіт, надмірності у зборі первинної інформації, подорожчання розробок і експлуатації систем;

- фактична відсутність централізованої державної структури, що регламентує інформаційні процеси в суспільстві;

- епізодичний характер державної політики у галузі стандартизації, особливо у сфері відкритих стандартів для вживання в царині державних послуг громадянам і бізнесу,

- кредитно-фінансовій сфері, економіці, електронній комерції, освіті тощо;

- інвестиції у розвиток ІКТ є вкрай низькими, відповідно цю сферу не можна вважати важливим сектором економіки України [6].

На теперішній час відбувається інтенсивне впровадження електронного урядування в державний апарат країни.

Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку електронного урядування в Україні, яка визначатиме головні цілі, пріоритетні напрямки та заходи розвитку до 2020 року. Відповідне розпорядження Уряд прийняв на засіданні 20 вересня 2017 року.

Важливо відзначити, що за останні два роки Україна піднялась на 25 позицій у світовому рейтингу е-урядування, на 45 позицій та на 30 позицій — у рейтингах відкритих даних. Подальший стрімкий розвиток можливий лише за умови застосування революційних підходів та найбільш перспективних технологій, що, власне, передбачено проектом Концепції [7].

Важливим аспектом і кроком у впровадженні електронних нововведень є створення Державного агентства з питань електронного урядування в Україні. Ще у жовтні 2014 року кабінет міністрів затвердив основне положення діяльності даного комітету. У 2016 році були внесені певні зміни у його роботу.

Державне агентство з питань електронного урядування України (далі — Агентство) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який реалізує державну політику у сферах інформатизації, електрон-

ного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства [8].

Державне агентство з питань електронного урядування підпорядковується наказам Президента України та Кабінету Міністрів і діє згідно з законами Конституції України. Даний комітет має перед собою ряд задач, виконання яких оптимізує та прискорить залучення електронного урядування. Можна виділити наступні цілі у роботі агентства:

- Залучення інформаційних засобів для вдосконалення державного апарату, створення інформаційних ресурсів та отримання навиків та вмінь у їх використанні, заохочення і сприяння розвитку інформативного суспільства;

- співпраця з Кабінетом Міністрів, внесення змін та редагування діючих положень у даній сфері. Створення доповнень до діючих законодавчих актів згідно з отриманою практикою роботи з електронними ресурсами;

- аналіз і моніторинг роботи модернізованих систем та використання інформаційної бази державними діячами;

- реєстрація діючих інформаційних джерел та ресурсів. Написання звітів про їх роботу та підготовка щорічного звіту про результати впровадження нової програми;

- розвиток та наповнення Єдиного веб— порталу Кабінету Міністрів України;

- моніторинг та координування роботи Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів;

- створення та розробка стандартів, норм та постанов згідно з діючим законодавством країни;

- моніторинг та керування Інтернет ресурсом Єдине вікно подання електронної звітності;

- залучення та використання електронного цифрового підпису;

- координування розвитку національного сегменту мережі Інтернет;

- вивчення світового досвіду у сфері електронного урядування та залучення закордонних спеціалістів та програм у дану сферу.

Завдяки використанню новітніх технологій та освоєнню новітнього програмування відбулося залучення технології блокчейн, з допомогою якою з вересня 2017 року система державного ведення електронних торгів арештованим майном СЕТАМ вже працює в електронному режимі. Згідно з проектом цієї концепції про е-урядування, модернізації також зазнає Реєстр майнових прав та Державна служба кадастру та земельного устрою України.

В основному проекті Концепції розвитку електронного уряду можна виділити три основних напрямки з залученням новітніх технологій:

1. Галузь надання послуг.
2. Виконавча влада.
3. Органи управління е-урядуванням.

Модернізація галузі надання послуг

Одною з найважливіших діяльностей уряду є робота з фізичними та юридичними особами країни. Тому питання про збільшення ефективності та якості надання послуг громадянам є першочерговим. За минулий рік переведено в електронний режим більш ніж 30 основних програм надання послуг. Урядом сплановано модернізація ще близько 100 важливих послуг, які за поточний рік мають трансформуватися в електронну мережу. Для швидкого запровадження та використання послуг, які користуються найбільшим попитом серед громадян, необхідно розробити та систематизувати портал, який охоплює всі державні послуги. Також на цьому порталі має бути вся

випередна інформація про порядок надання послуг та можливість заповнення електронних бланків.

Крім цього, слід виділити наступні дії у реалізації електронного порталу:

- надання даних основних бенефіціарів, які доступні на території України;

- розробка та експлуатація державного порталу data.gov.ua, у якому міститься велика кількість інформації;

- розробка електронних сервісів, які сприяють розвитку електронної демократії. Основними з них є громадський бюджет, електронна петиція, обговорення проєктів актів та інші;

- запровадження реєстру та видачі ID-карток із ЕЦП;

- оптимізація та проведення електронного ідентифікування за рахунок залучення таких новітніх технологій, як MobileID.

Модернізація виконавчої влади

Основним етапом по переходу державної системи в електронний формат являється систематизація всіх реєстрів. Для цього залучено новітню естонську систему X-Road, яка нині плідно тестується програмними спеціалістами. На даний час актуальним питанням лишається впровадження архівування документації в електронний формат та ведення документації за допомогою спеціальних реєстрів та програм.

Органи управління е-урядуванням

Для ефективної електронної модернізації уряду Концепцією ухвалено визначення відповідальних осіб з кожного міністерства, основною діяльністю яких буде впровадження і розвиток електронних змін у державному апараті. Завдяки закордонному досвіду затверджено у перевірці та веденні державних актів використовувати принципи програми Digital by Default, яка передбачає проведення цифрової експертизи всієї документації.

ВИСНОВОК

Аналізуючи основні принципи та цілі залучення у роботу уряду таких інструментів, як електронне урядування, можна зробити висновки, що перехід роботи державного органу в електронний формат дасть змогу вести співпрацю громадянина та влади на новий рівень. Україна вже робить перші кроки для оптимізації та модернізації роботи уряду. Завдяки цьому кожен громадянин країни зможе без перешкод отримувати правдиву та актуальну інформацію про діяльність влади, її прозорість та доцільність використання бюджету. Завдяки електронному урядуванню розвиток малого та середнього бізнесу вийде на новий міжнародний рівень. Спрощення системи отримання документів та дозволів на підприємницьку діяльність неодмінно сприятиме підвищенню рівня економіки та покращенню життя населення. Підтвердженням розвитку електронного урядування можна назвати створення Державного агентства з питань електронного урядування України. Діяльність комітету націлена на швидку та коректну модернізацію діючого державного апарату та подальший контроль і корегування його розвитку. Перші етапи діджиталізації державної влади вже мають позитивний результат та великий вплив на оперативне та ефективне отримання та обробку необхідну інформацію, прискорення часу на оформлення таких важливих документів, як візи, паспорти, дипломи, грамоти, патенти, закордонні паспорти, медичні карти, водійські права, документи про надання пільг та інше. З розвитком електронної демократії такі процеси, як вибори набувають статусу прозорих та чесних подій, що зміцнює та збільшує рівень довіри населення до чиновників.

Література:

1. Совершенствование государственного управления на основе его реорганизации и информатизации. Мировой опыт / Под ред. В.И. Дрожинова. — М.: Эко-Трендз, 2013;
2. Баранов О. Електронний уряд в Україні? Буде! Коли? [Електронний ресурс] / О. Баранов // Дзеркало тижня. — 2014. — № 1 (376). — 5—18 січня. — Режим доступу: <http://www.zerkalo-nedeli.com>
3. Вершинин М. "Електронное правительство" в XXI веке / М. Вершинин [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.prnews.spb.ru>.
4. "Електронний уряд" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Електронний_уряд
5. Публікація 24 каналу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://24tv.ua/internet_svoboda_tag5723 2017 рік
6. Клімушин П.С., Серенюк А.О. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: монографія / П.С. Клімушин, А.О. Серенюк. — Х.: Видво ХарРІ НАДУ "Магістр", 2013— 312 с.
7. Урядовий портал України [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250283206>
8. Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України // Кабінет Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. — П.1 КМ № 887. — 2016 р.
9. Електронне урядування як багатофункціональний інструмент державного управління в інформаційному суспільстві. О.С. Качний, к. держ. упр., докторант Академії муніципального управління, м. Київ 2015 рік.
10. "Стратегия компьютеризации управления. Реализация Президентской программы менеджмента в области компьютеризации управления" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.4uth.gov.ua/usa/russian/government/egovstrategy.htm>
11. Щеглюк С.Д. Електронне урядування як інструмент модернізації державного управління міським розвитком / С.Д. Щеглюк // Регіональна економіка. — 2015. — № 2. — С. 44—54. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2015_2_8
12. А. В. Мезенцев, аспірант кафедри інформаційної політики та електронного урядування Національної академії державного управління при Президентові України, м. Київ Електронне урядування, електронна демократія — підходи до визначень 2015 рік.
13. Голобуцький О. Концепція електронного урядування і сучасні потреби України // Політичний менеджмент. — 2015. — № 5 (14). — С. 75—86.
14. Джига Т. В. Проблемні питання децентралізації адміністративних послуг в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Т.В. Джига. — К.: Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, 2015. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1797>
15. Електронне урядування в Україні — ефективна влада для мешканців [Електронний ресурс]. — К.: Представництво Програми розвитку ООН в Україні, 2015. — 20 с. — Режим доступу: <http://msdp.undp.org.ua/data/publications/postranichno.pdf>
16. П'ятіна О. Інформаційна відкритість органів державної влади як складова формування їх корпоративного іміджу [Електронний ресурс] / О. П'ятіна // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Дніпропетровського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України — 2014.

References:

1. Drozhzhynov, V. Y. (2013), Sovershenstvovaniye gosudarstvennogo upravleniya na osnove eho reorganizatsyy y ynfomatyzatsyy [Improving public administration on the basis of its reorganization and informatization. World experience], Eko-Trendz, Moscow, Russia.
2. Baranov, O. (2014), "Electronic government in Ukraine? Will! When?", Dzerkalo tyzhnia, vol. 1 (376).
3. Vershynyn, M. (2001), "E-government" in the XXI century", available at: <http://www.prnews.spb.ru> (Accessed 20 Nov 2018).
4. wikipedia (2018), "E-government", available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/E-government> (Accessed 20 Nov 2018).
5. 24tv (2017), "Internet freedom", available at: https://24tv.ua/internet_svoboda_tag5723 (Accessed 20 Nov 2018).
6. Klimushyn, P.S. and Serenok, A.O. (2013), Elektronne uriaduvanniav informatsijnomu suspil'stvi [E-governance in the information society], KharRI NADU "Mahistr", Kharkiv, Ukraine.
7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), "The Government approved the Concept of e-Government Development in Ukraine by 2020", available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250283206> (Accessed 20 Nov 2018).
8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), "Regulations on the State Agency for Electronic Government of Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/492-2014-%D0%BF> (Accessed 20 Nov 2018).
9. Kachnyj, O. S. (2015), "E-government as a multifunctional instrument of public administration in the information society", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 12, pp. 59-62. available at: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=4481&i=12> (Accessed 20 Nov 2018)
10. 4uth (2018), "Strategy management computerization. Implementation of the President's program in the field of computerization in management", available at: <http://www.4uth.gov.ua/usa/russian/government/egovstrategy.htm> (Accessed 20 Nov 2018).
11. Schehliuk, S. D. (2015), "E-government as an instrument for modernizing public management of urban development", Rehional'na ekonomika, vol. 2, pp. 44—54, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2015_2_8 (Accessed 20 Nov 2018).
12. Miezientsev, A. V. (2015), "E-government, e-democracy — approaches to definitions", Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, vol. 1, pp. 64—69.
13. Holobuts'kyj, O. (2015), "Concept of e-government and modern needs of Ukraine", Politychnyj menedzhment, vol. 5 (14), pp. 75—86.
14. Dzhyha, T. V. (2015), "Problematic issues of decentralization of administrative services in Ukraine", Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen' pry Prezydentovi Ukrainy, available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1797> (Accessed 20 Nov 2018).
15. UNDP (2015), "E-government in Ukraine is an effective power for the residents", available at: <http://msdp.undp.org.ua/data/publications/postranichno.pdf> (Accessed 20 Nov 2018).
16. P'iatina, O. (2014), "Information openness of state authorities as a component of the formation of their corporate image", available at: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02\(9\)/11pasfki.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02(9)/11pasfki.pdf) (Accessed 20 Nov 2018).

Стаття надійшла до редакції 28.11.2018 р.